

Aslakin uni muutti Janne Kanniston elämän – entinen mielenterveysshoitaja on nyt kullan ammattilainen ja miljardöörin luottomies

LAPIN UUTISET 01.07.08.20

JOUNI PORSANGER

Nelostien humina kuuluu Janne Kanniston omalle kultavaltaukselle Sodankylän Lismanpaloon. Paikan valinta ei johdu vain siitä, että valtaus on hyvin saavutettavissa koko perheen voimin. – Kultaa on ripoteltu tännekin.

Risto Pyykkö

Kun Lapista löytyy suuri kultahippu, **Janne Kanniston** puhelin pirahdaa. Niin kävi viime elokuussakin.

Koruja tekevä Kannisto oli myymässä tuotteitaan moottoripyöräilijöiden kokoontumisajoissa Saariselällä, kun hän sai puhelun Lemmenjoelta.

Kultamaiden konkari **Kari Merenluoto** oli poiminut juuri rännistään 119-grammaisen kimpaleen. Kesän suurimman Suomessa, ja 14:nneksi painavimman hipun, mitä Lapista on koskaan virallisesti löydetty.

Nyt ammattikaivaja etsi isomukselleen uutta kotia.

Kannisto tunnisti motoristien joukosta oululaisen herrasmiehen. Sellaisen, jolla tiesi olevan kylliksi sekä kiinnostusta että varallisuutta.

Noin minuutti myöhemmin kultahippu oli vaihtanut omistajaa.

– Se on varmaan nopein kauppa, jossa olen ollut mukana, Kannisto sanoo ja tiristää pannustaan kahvia kuppeihin.

Istumme kodassa Sodankylän Lismanpalossa, Vuotson eteläpuolella. Oviaukon yllä lukee *Hard Rock Cota*.

Kankaalla seisoo neljä asuntovaunua. Notkossa näkyy kaivettu monttu, sen reunalla kivikasa, lapioita ja pätkä ränniä. Varvikossa kiemurtelee vesiletku.

Tämä on Lapin uusimpia ja eteläisimpiä kultavaltauksia.

Sen isäntä on paitsi kullankaivaja, kultaseppä, kultahistorian tutkija ja antiikki- ja taidekauppias, myös välittäjä, joka tuntee suuret kultahiput, niiden tarinat ja löytäjät.

Mutta miten oululaistuneesta Rovaniemen kasvatista tuli mies, jonka käsien kautta on kulkenut kilokaupalla kultaa?

Janne Kannisto nostaa pötkelön tuleen ja alkaa kertoa.

JOUNI PORSANGER

Lismanpalossa kulta on hyvin pinnassa, heti mättäiden alla. Janne Kanniston mukaan paikalta on löytynyt lupaavia merkkejä kullasta jo 1960-luvulla.

Tauti tarttui Kulta-Jaskalta

Janne Kannisto, 53, kasvoi Rovaniemen Hirvaalla ja opiskeli mielenterveyshoitajaksi.

Niillä töin hän oli kesällä 1990 lähtiessään lomallaan katsomaan kultamaita, joihin oli tutustunut lukemalla.

Rinkka selässään hän käveli nelostieltä länteen Saariselän eteläpuolella ja törmäsi ensimmäiseksi mieheen, joka kaivoi kultaa Hangasojan Kuivakurulla.

Satakuntalaissyntyinen **Jaakko Mäkinen** (1921–2005) oli kiertänyt malmien perässä Kalliovuorilla ja Alaskassa, seilannut maailman merillä ja päätenyt lopulta Hangasojalle asuakseen kesät ja talvet lautamökissä, joka ei ollut paljon hökkeliä kummempi. Historiaan hän jäi Kultra-Jaskana – persoonana, joka on lainannut lempinimensä kultahistoriasta ammentavalle, huoltoasemillakin seisovalle peliautomaatille.

Kannisto nukkui patikkareissunsa ensimmäisen yön Mäkisen saunassa ja sai kultakuumeen.

Tauti paheni seuraavana kesänä, kun Kannisto tarttui itse ensi kertaa vaskooliin, puhumattakaan sitä seuraavasta, jolloin hän vuokrasi Tankavaaran Lauttaojalta isänsä kanssa oman kultapaikan. Sen omistaja ei luvannut uudelle yrittäjälle liikoja: "Loppuun kaivettu monttu."

Heti ensimmäisenä kesänä löytyi 4,7-grammainen. Siis reilusti kynnenkokoinen kultapala, jollaista moni harrastajakaivaja ei löydä koko elämässään.

Janne ja Reijo Kanniston, pojan ja isän, kultatuuri oli silti vasta alussa.

Aslakin uni ei unohdu

Aleksanteri Peltovuoma eli Sauva-Aslak oli löytänyt Tankavaaran kullan unen johdattamana 1930-luvulla.

Noin 60 vuotta myöhemmin, kesällä 1993, Kannistot kaivoivat samoilta seuduilta esiin 24-grammaisen hipun, joka sai nimen, niin kuin isomuksien etuoikeutena on.

Kannistojen hipusta tuli *Aslakin uni*.

Ennen tätä kesää se on Suomen virallisella listalla 100:nneksi suurin, eikä kaupan.

– Isomus käänsi elämäni suunnan. Jos sitä ei olisi löytynyt, olisin voinut aivan hyvin keksiä jonkun toisen harrastuksen, enkä istuisi tässä.

Janne Kannisto löysi suurimman hippunsa vuonna 1993, pian kullankaivun aloitettuaan. Isomus muutti hänen elämänsä.

Isomus heitti Kannistot kerralla sisään alan piireihin.

Kun nimi ilmestyy Suomen viralliselle hippulistalle, moni ovi aukenee.

– Voi tulla kadehtijoita, mutta enemmän onnitteluja, kannustusta ja arvostusta niiltä, jotka ovat olleet alalla kauan, Kannisto sanoo.

– Ison hipun jälkeen verkosto on helpompi rakentaa.

Isomusta seuranneena talvena Kannisto ilmoittautui ensimmäiselle kivenhiontakurssilleen.

Hän sai opastusta myös taitavilta käsityöläisiltä, kuten rovaniemeläisiltä **Timo Happoselta** ja **Juha Jangerilta**, osallistui alan kisoihin ja menestyikin.

– Alkoi tuntua, että kullasta ja korukivistä voisi saada vielä elantonsa.

Kannisto ei ahkeroinut vain Ouluun perustamallaan verstaalla eikä omilla valtauksillaan Tankavaarassa ja Laanilassa.

Hän kiersi kultamaita, tapasi kaivajia laidasta laitaan ja ystävystyi monen kanssa, kuten Lemmenjoen "elinkautisiin" kuuluneen **Yrjö "Karhu" Korhosen** (1922–2003).

– Yrjöllä oli tapana sanoa, että kultahommissa ensimmäiset 50 vuotta ovat vähän vaikeita, mutta sitten alkaa sujua. Sen olen yrittänyt muistaa.

Lopulta Kannisto tunnettiin kaivajapiireissä niin hyvin, että kultamiehet ja -naiset kantoivat hänelle löytöjään, joko korutarpeiksi tai eteenpäin myytäväksi.

Ehkä tärkein puhelu tuli yhdeksän vuotta sitten.

Hepokatti miljardöörille

Elettiin heinäkuun alkupäiviä 2008, kun Yrjö Korhosen oppipoikana aloitellut **Raimo Kanamäki** löysi Lemmenjoen Miessiltä 113-grammisen.

Hän risti isomuksensa *Hepokatiksi* sen mukaan, että löytöpaikalla oli möyrinyt aiemmin Lemmenjoen legendoihin noussut **Jalmari Hepo-oja**.

Kanamäki ilmoitti julkisesti hipulle hintalapun: 30 000 euroa. Kannisto alkoi pyynnöstä soitella läpi ostajakandidaatteja.

Näin välittäjä tutustui Lemmenjoelle jo 1960-luvulla mökin rakennuttaneeseen miljardööriin **Antti Aarnio-Wihuriin**.

Sittemmin Kannisto on auttanut asiantuntijana Aarnio-Wihuria rakentamaan Lapin kullasta arvokkaimman hippukokoelman, jonka helmenä komeilee Suomen suurin, **Evert Kiviniemen** vuonna 1935 löytämä *Evert*.

Kanniston silmissä Aarnio-Wihuri on hyvä esimerkki ostajasta, joita isomushipuilla on.

Kyse on muustakin kuin varallisuudesta ja omakohtaisesta kosketuksesta Lappiin.

– Ostaja arvostaa usein juurevia asioita, kuten perinteitä, kulttuuriarvoja ja historiaa.

Kannisto on vakuuttunut, että iso kultahippu kantaa mukanaan niitä kaikkia.

– Se on vähän kuin matkalippu Suomen juurille. Yhteen niistä hienoimmista asioista, mitä maaperämme tarjoaa.

Isomuksen arvo ei tule siitä, kuinka paljon se painaa.

Kokemuksesta Kannisto tietää, että joskus puolet kevyempi hippu voi maksaa puolet enemmän.

– Jokainen hippu on uniikki siinäkin mielessä. Hintaa ei näe vaa'alla.

Jos niin olisi, suurimpienkin nykyvuosina löytyvien hippujen hintalaput jäisivät nelinumeroisiksi – oli kullan maailmanmarkkinahinta miten vakaa hyvänsä.

Mikä sitten ratkaisee? Kannistolla on pitkä lista asioita.

Yksi silmäys voi riittää

Tärkeimpiä on tarina, isomuksen juuret.

Kuka hipun löysi, miten ja mistä? Pitkään kaivaneet, jotka nauttivat ammattiipiirien arvostusta, ovat vahvoilla, epämääräisemmät eivät.

Eduksi on sekin, jos löytöpaikkaan liittyy kullankaivun historiaa, kuten Hepokatin kohdalla. Välittäjän työnä on tarkistaa, että historialliset faktat pitävät.

Myös muoto ja pinta merkitsevät paljon.

– Hippuun voi rakastua ensisilmäyksellä. Siinä voi nähdä enkelin, pääskysen tai jotain muuta, joka kolahtaa heti, Kannisto sanoo.

– Jos siinä on vielä hohtoa, hippu on aina vain houkuttelevampi.

"Iso hippu on vähän kuin matkalippu Suomen juurille. Yhteen niistä hienoimmista asioista, mitä maaperämme tarjoaa."

Janne Kannisto

Kullankaivaja ja -välittäjä

Kun kaikki palaset loksahdavat kohdalleen, kauppa voi syntyä minuutissa, kuten viime elokuussa Saariselällä.

Merenluodot kaivavat kultaa koko perheen voimin – jo kolmessa polvessa.

Vuosituhanneet olivat hioneet viime kesän suurimmalle hipulle myös houkuttelevan muodon. Vaakatasossa se muistuttaa karhun kalloa, pystyyn nostettuna karhua.

Turha siis ihmetellä, miksi **Sirkka Merenluoto** antoi sille nimen, joka tarkoittaa latinaksi uroskarhua: *Ursus*.

Kaiken kruunuksi hippu loisti kuin aurinko.

– Ursuksella on hyvin valoisa, hohdokas pinta, Kannisto kuvailee.

Hinta? Siitä Kannisto vaikenee, kuten välittäjän kuuluu. Viisinumeroinen, hän suostuu raottamaan.

Sen hän uskaltaa sanoa, ettei ostaja pitänyt hankintaansa kalliina.

– Kun laskin sen ensi kertaa hänen kouransa, ilme kertoi kyllä kaiken. Onpa se komea...!

KUKA?

Janne Kannisto

Oululainen kultaseppä. Myy myös antiikkia, taidetta ja vanhoja leluja, joita on keräillyt.

Kaivaa kultaa Sodankylän Lismanpalossa. Mukana on puoliso ja tämän lähisukua. Isä, jonka kanssa aloitti 1990-luvun alussa, oli valtauksella vielä viime kesänä.

Kullanhuuhdonnan Suomen mestari vuosina 2007 ja 2013.

Tekee koruja Lapin kullasta ja korukivistä – joko itse löytämistään tai muiden. Tunnetaan kultapiireissä myös isomushippujen välittäjänä.

Ideoi taannoin "maailman syrjäisimmät kirjastot" Inarin Lemmenjoen vanhojen lentokenttien pieniin huoltorakennuksiin, jonne kuljetti aineiston Oulun pääkirjaston poistovarastosta. Se oli kunnianosoitus 80 vuotta täyttäneelle kullankaivajalegenda Yrjö Korhoselle, joka oli lukumiehiä.

Petronellan pitkä tie "Tieran" 100-vuotisjuhliin

Kesä 1949 oli kiihkeä Inarin Lemmenjoella.

Kullervo Korhosen kaivajaporukka löysi 162 grammaa painavan kultahipun, joka on yhä kahdeksanneksi suurin Suomesta koskaan virallisesti löydetty.

Kimpaletta sai pidellä käsissään myös legendaarinen **Sylvia van der Moer**. Kultamiesten Petronellaksi ristimä hollannitar autteli kaivajaporukkaa samana kesänä kämppätöissä, ennen kuin viranomaiset karkoittivat hänet.

Syyskesällä Kullervo Korhonen lähti myymään kultaa etelään.

Jossain Saariselän korkeudella hän törmäsi linjurin pysähdyspaikalla **Arvo "Tiera" Ruonaniemeen**, jolle näytti tulitikkuaskissa kuljettamaansa isomusta.

Lapin Kansan toimittajana työskennellyt Ruonaniemi ikuisti tapauksen yhteen lukuisista kultakirjoistaan.

Isomus oli tuntemattomilla teillä kuutisenkymmentä vuotta, kunnes miljardööri ja Lapin kullan keräilijä **Antti Aarnio-Wihuri** sai soiton helsinkiläiseltä kauppiaalta.

Tämän kultasepäntiike oli vaihtamassa omistajaa, ja kassakaapin perältä oli löytynyt kultahippuja, joiden alkuperästä ei ollut tietoa.

Aarnio-Wihuri osti ne.

Isoimman niistä uusi omistaja risti Petronellaksi sen jälkeen, kun oli onnistunut **Janne Kanniston** avulla selvittämään hippujen historian.
Kesällä 2012 Arvo Ruonaniemi täytti 100 vuotta.

Kannisto sai viedä isomushipun juhliin ja esitellä sen päiväsankarille: näyttääkö tutulta?

- Tiera tuumi: "Voi pentele!", Kannisto kertoo.
- Hän tunnisti sen heti.

Kannisto muistaa hetken lopun ikäänsä.

- Silmät kostuivat molemmilla.